

Oman osaamisen tunnistaminen

Humanistisen tiedekunnan työelämäkoulutukset

31.10.2014

Tanja Välisalo
tanja.valisalo@jyu.fi

Osaaminen ja työelämä - koulutukset

- Osa humanistisen tiedekunnan koulutussarjaa
- Kuuluvat opintojaksoille ETNY002 ja HISY002
- Muut voivat ilmoittautua mukaan koodilla HTKY002
- Järjestetään lukuvuonna 2014 - 2015 kahdesti: marraskuussa ja helmikuussa

Osaaminen ja työelämä - koulutukset syksyllä 2014

Luennot

31.10. Oman osaamisen tunnistaminen

Tanja Välisalo, HTK

14.11. Minne humanisti työllistyy?

Jari Penttilä, Työelämäpalvelut

21.11. Työhakemus ja CV

Niina Pitkänen, Työelämäpalvelut

Osaaminen ja työelämä - koulutukset syksyllä 2014

Työpajat

Portfolio-työpajat (2 vaihtoehtoista) 7.11. ja 14.11.

Tanja Välisalo

CV-työpajat (2 vaihtoehtoista) 28.11.

Annamari Rovamo

LinkedIn-työpaja (vaihtoehto / lisä CV-työpajalle) 5.12.

Tanja Välisalo

Tänään

- Tavoitteista ja unelmista
- Mitä on työelämäosaaminen?
- Osaamisen tunnistamisesta
- Osaamisen osoittamisesta
- Portfolio

Tavoitteet ja unelmat osaamisen pohjana

Mitä haluat? Minne olet menossa?

- Tutustu itseesi
- Tee asioita! Jos et tiedä, mitä haluat, tee kaikkea!
- Pohdi, mikä on tavoittelemisen arvoista **sinusta**
- Työskentele ihan kaikkien kanssa
 - Löydä samanhenkisiä ihmisiä - keitä he ovat?
 - Toisaalta: Verkostoidu ennakkoluulottomasti
- Listaa kaikki palkitseva tekeminen, josta pidät niiden itsensä vuoksi (työ, harrastukset...)
- Tee lista (10 - 20 kpl) unelmatyöpaikoistasi
 - Mikä näissä sytyttää?

Tehtävä: Kutsumuskartta

- Listaa itsenäisesti kaikki palkitseva tekeminen, josta pidät niiden itsensä vuoksi (työhön, opiskeluun, harrastuksiin, vapaa-aikaan liittyen)
 - Keskity tekemiseen!
 - Käytä halutessasi apuna kutsumuskarttaa

Käytä tehtävään aikaa 2 minuuttia - anna mennä intuitiolla fiilispohjalta (jatka halutessasi syvemmin kotona)!

Tehtävä: Kutsumuskartta

Pisteytä listaamasi tekeminen asteikolla 1-3:

- 1 = en pääse tekemään tätä lainkaan tällä hetkellä
- 2 = teen tätä jonkin verran, mutta tekisin mieluusti lisää
- 3 = saan tehdä tätä tällä hetkellä niin paljon kuin haluan

Luennon jälkeen pohdittavaksi:

→ Mitä voisit tehdä, jotta 1 → 3?

- Miksi pidät juuri näistä tekemisistä?
- Mikä näissä palkitsee?

Tehtävä: Unelmien työ

Keskustelkaa 3–4 hengen ryhmissä edellisen tehtävän pohjalta nyt TYÖHÖN keskittyen:

Millaista työtä arvostan?

Minkälaisista tehtävistä

innostun?

Mitä on osaaminen, josta
nyt puhumme?

Osaaminen on...

- abstraktia, vaikeasti ilmaistavaa, ahdistavaa?

Osaaminen on...

- abstraktia, vaikeasti ilmaistavaa, ahdistavaa?
- jotain, mikä konkretisoituu itsetuntemuksen kautta

Osaaminen on...

- abstraktia, vaikeasti ilmaistavaa, ahdistavaa?
- jotain, mikä konkretisoituu itsetuntemuksen kautta
- kontekstisidonnaista

Osaaminen on...

- abstraktia, vaikeasti ilmaistavaa, ahdistavaa?
- jotain, mikä konkretisoituu itsetuntemuksen kautta
- kontekstisidonnaista
- kehittyvää, kehitettävissä olevaa, muuttuvaa
 - “mä vaan oon tämmönen” ei käy perusteluksi (työ) elämässä

Osaaminen on...

- abstraktia, vaikeasti ilmaistavaa, ahdistavaa?
- jotain, mikä konkretisoituu itsetuntemuksen kautta
- kontekstisidonnaista
- kehittyvää, kehitettävissä olevaa, muuttuvaa
 - “mä vaan oon tämmönen” ei käy perusteluksi (työ) elämässä
- enemmän kuin osiensa summa, ainutlaatuista

Osaaminen on...

- abstraktia, vaikeasti ilmaistavaa, ahdistavaa?
- jotain, mikä konkretisoituu itsetuntemuksen kautta
- kontekstisidonnaista
- kehittyvää, kehitettävissä olevaa, muuttuvaa
 - “mä vaan oon tämmönen” ei käy perusteluksi (työ) elämässä
- enemmän kuin osiensa summa, ainutlaatuista
- jotain, mikä erottaa sinut muista

Osaaminen on...

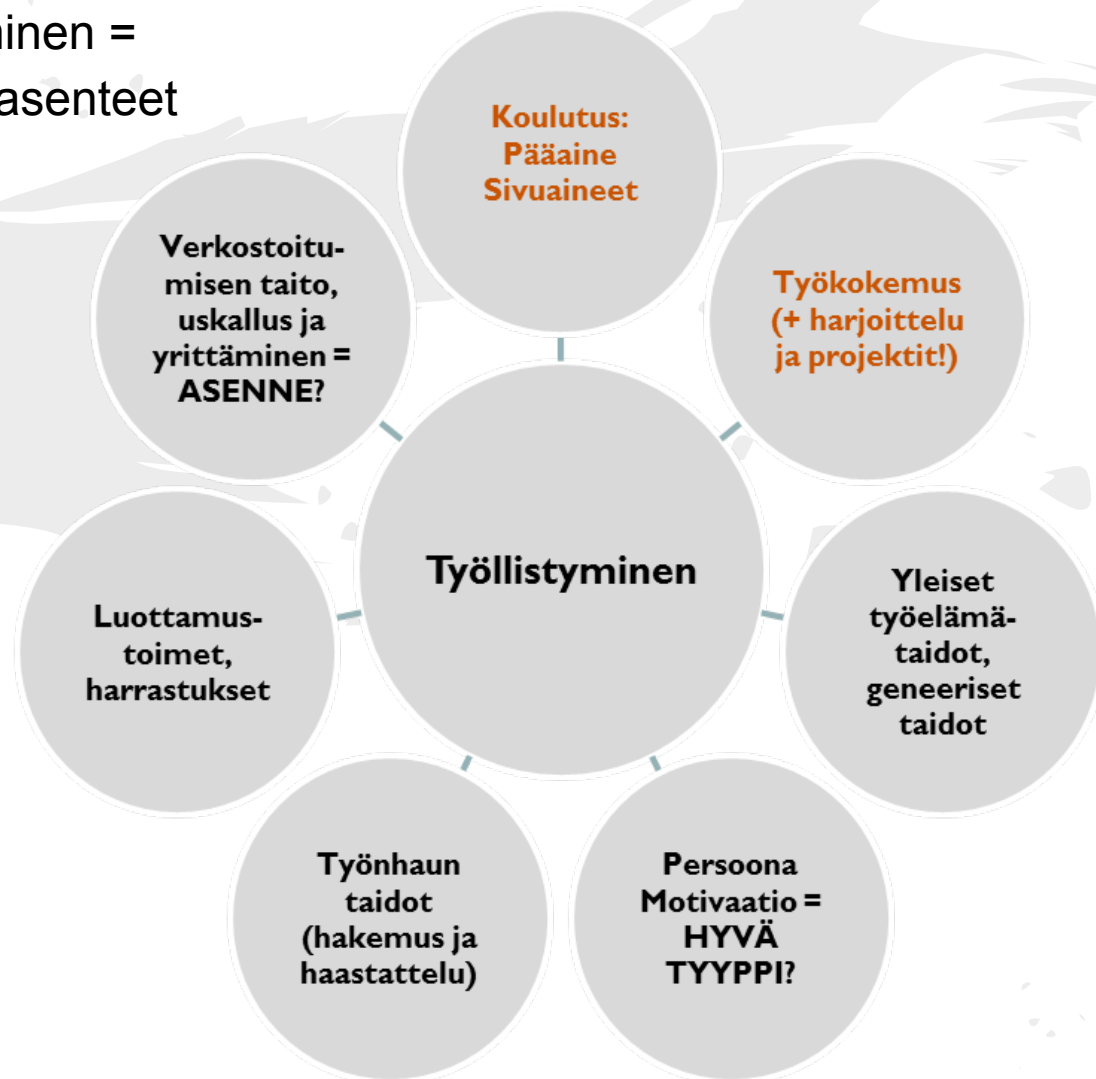
- abstraktia, vaikeasti ilmaistavaa, ahdistavaa?
- jotain, mikä konkretisoituu itsetuntemuksen kautta
- kontekstisidonnaista
- kehittyvää, kehitettävissä olevaa, muuttuvaa
 - “mä vaan oon tämmönen” ei käy perusteluksi (työ) elämässä
- enemmän kuin osiensa summa, ainutlaatuista
- jotain, mikä erottaa sinut muista
- muutakin kuin taitoja - tietoja, asenteita, kokemuksia

Osaaminen on...

- abstraktia, vaikeasti ilmaistavaa, ahdistavaa?
- jotain, mikä konkretisoituu itsetuntemuksen kautta
- kontekstisidonnaista
- kehittyvää, kehitettävissä olevaa, muuttuvaa
 - “mä vaan oon tämmönen” ei käy perusteluksi (työ) elämässä
- enemmän kuin osiensa summa, ainutlaatuista
- jotain, mikä erottaa sinut muista
- muutakin kuin taitoja - tietoja, asenteita, kokemuksia
- muutakin kuin pääaineesi

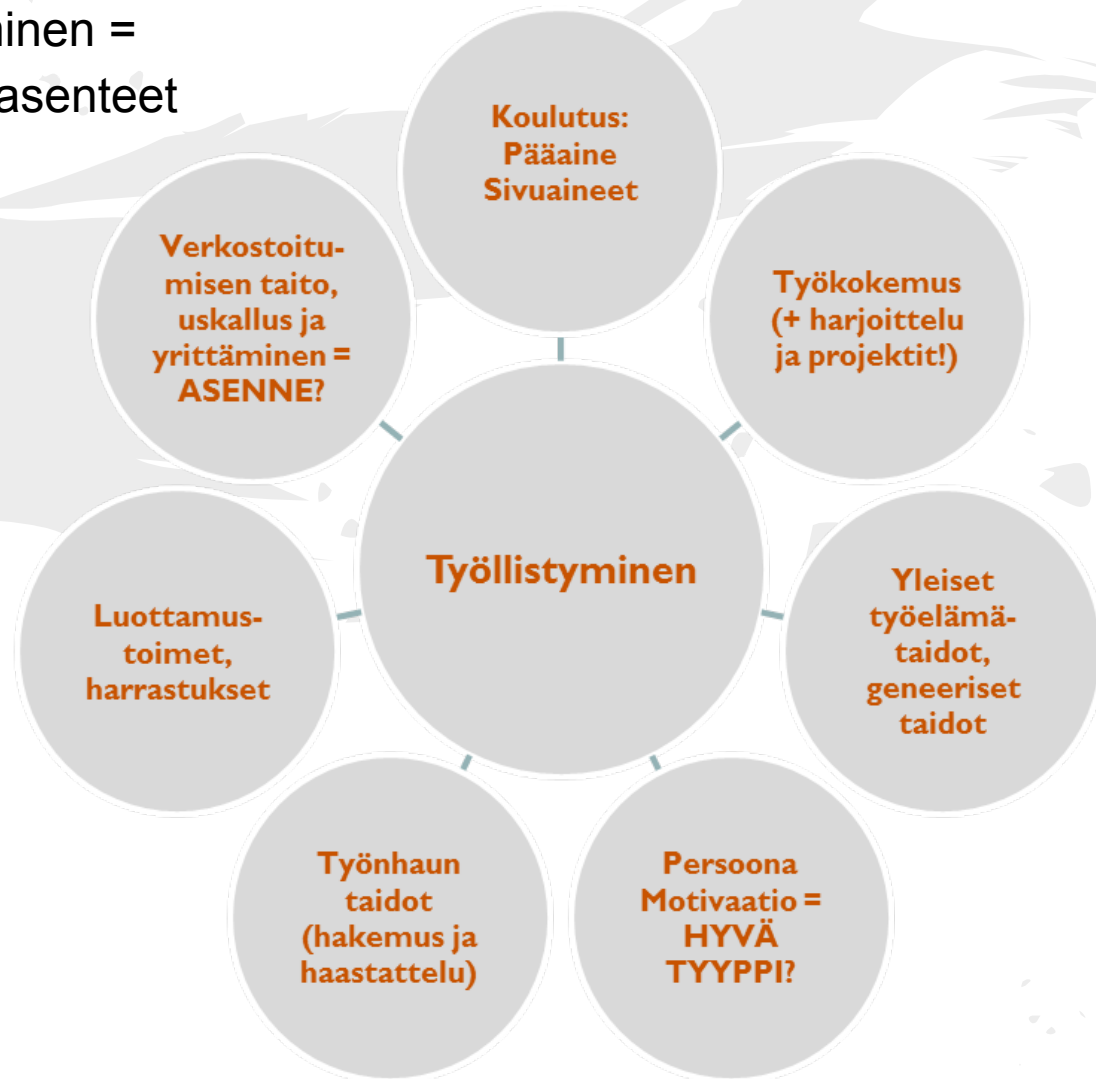
Mistä osaaminen muodostuu?

Työelämäosaaminen =
tiedot + taidot + asenteet
työelämän
kontekstissa

Mistä osaaminen muodostuu?

Työelämäosaaminen =
tiedot + taidot + asenteet
työelämän
kontekstissa

Mikä yleinen työelämäosaaminen?

Elämänhallinta:

- jatkuvan oppimisen taito, ongelmanratkaisutaito, ajankäytön hallinta, itseohjautuvuus...

Kommunikaatiotaidot:

- vuorovaikutustaito, yhteistyötaito, kuuntelutaito, suullisen ja kirjallisen viestinnän taidot, tietotekniikan hallinta...

Ihmisten ja tehtävien johtaminen:

- vastuunkantokyky, tavoitteellinen työskentely, organisointitaito, kyky markkinoida osaamista...

Innovaatioiden ja muutosten vauhdittaminen:

- kyky sopeutua muutokseen, joustavuus, luovuus, riskinottokyky

Mikä yleinen työelämäosaaminen?

- Sosiaaliset taidot
- Kieli- ja viestintätaidot
- Opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot
- IT-osaaminen
- Ajattelu- ja ongelmanratkaisutaidot
- Itsesäätelytaidot
- Johtamis- ja organisointitaidot
- Kyky toimia monitieteisessä tai monikulttuurisessa ympäristössä
- Eettinen vastuullisuus
- Kyky toimia muutoksessa

Tehtävä: Yleinen työelämäosaaminen

Valitkaa ryhmissä seuraavista osaamisalueista:

- Verkosto-osaaminen
- Kyky toimia muutoksessa
- Itsesäätelytaidot
- Eettinen vastuullisuus

Millaisista kyvyistä tämä osaamisalue koostuu?

Miten tämä osaaminen näkyy käytännössä?

Millaista osaamista teillä on jo alueelta?

Miten tätä osaamista voisi kehittää?

Tulevaisuuden työelämäosaaminen?

Lähde: Oivalluksen
yrityshaastattelut.
Oivalluksen
2. väliraportti
(EK 2010)

Mitä osaamisen
tunnistaminen tarkoittaa?

Mitä on osaamisen tunnistaminen?

= tietoista ajattelutyötä, abstraktilta tuntuvien asioiden sanallistamista, visualisointia, konkretisointia, viestimistä!

- edellyttää itsetuntemusta, itsensä pohtimista, itsereflektointia
- adjektiivilistoista esimerkkeihin ja tekemiseen!

Mitä on osaamisen tunnistaminen?

= osaamattomuuden tunnistamista

- ”Osaamattomuus” voi olla taidon/tekniikan TAI asenteen puuttumista!

Miten omaa osaamista voi tunnistaa?

- Voi lähestyä kahdesta suunnasta:
 - osaamisesta/ominaisuuksista TAI
 - Osaamisperustainen CV
 - omista kokemuksista ja tekemisistä
 - Perinteinen CV - “elämän kulku”
- Erilaisia työkaluja:
 - Kutsumuskartta
 - Minkälaisesta tekemisestä pidät?
 - Taitoura: www.uraohjaus.net
 - Kartoita ominaisuuksiasi, taitojasi ja kehittämiskohteitasi
 - Luonteenvahvuudet
 - Missä olet vahvimmillasi?

Miten omaa osaamista voi tunnistaa?

- Erilaisia työkaluja:
 - Kutsumuskartta: Minkälaisesta tekemisestä pidät?
 - Taitoura: www.uraohjaus.net: Kartoita ominaisuuksiasi, taitojasi ja kehittämiskohteitasi
 - Luonteenvahvuudet: Missä olet vahvimmillasi?

Okei, tiedän mitä osaan -
mitä sitten?

Osaamisen osoittaminen

= kykyä kuvata/viestiä oma osaaminen
napakasti

Osaamisen osoittaminen

= kykyä kuvata/viestiä oma osaaminen
napakasti

= kykyä ”myydä” oma osaaminen
muille

Osaamisen osoittaminen

= kykyä kuvata/viestiä oma osaaminen napakasti

= kykyä ”myydä” oma osaaminen muille

= oman osaamisen tarjoamista ratkaisuksi johonkin/jollekin

Osaamisen osoittaminen

- Oman osaamisen tunnistamisesta ei ole juurikaan hyötyä, jos et osaa pukea sitä sanoiksi tai kuviksi (tms.)
 - Mikä on ydinosaamista ja mikä täydentää sitä?
 - Mitä osaan suhteutettuna muihin “saman alan” ihmisiin?
 - Mitä “oman alani” ihmiset osaavat suhteessa muihin?
 - Miten voin osoittaa omaa osaamistani konkreettisesti, käytännössä? Miten osaamiseni tulee esiin?
- Kohdenna viestisi: Kuka on yleisö? Mikä on konteksti?

Mitä tämä tarkoittaa CV:ssa?

- Kun osaamisen tunnistamisen prosessia ei ole käynyt lävitse, ansioluettelo jää ohueksi
- Osaajan ansioluettelo ei ole täynnä mitäänsanomattomia tehtävänimikkeitä ja adjektiivilistoja, vaan **todennettuja, konkreettisia kuvauksia** ja **esimerkkejä** opeista, saavutuksista ja kyvyistä
- Oma osaaminen tuodaan CV:ssa esille vastaamalla kysymykseen:
 - Mitä lisäarvoa työnantaja saa, kun palkkaa sinut?

Osaamisen tarkoituksenmukainen kehittäminen on osa ammattitaitoa

- Tunnistamisen ja osoittamisen jälkeen alkaa elinikäisen oppimisen matka
 - Suunnan on hyvä olla selvillä (jonkin matkaa), vaikka “työ tekijäänsä opettaa” (ja suunta voi muuttua)
- Pohdittavaksi:
 - Mitä osaamista minun pitäisi vielä kehittää päästäkseni tavoitteeseeni?
 - Mitä minun pitäisi tehdä kehittyäkseni nyt - entä myöhemmin?

Osaamisen tarkoituksenmukainen kehittäminen on osa ammattitaitoa

Kaikkea ei kuitenkaan tarvitse osata, varsinkaan etukäteen – osaaminen ei tule valmiiksi. Sitä täydennetään jatkuvan opiskelun ja opettelemisen, mutta myös muiden ihmisten osaamisen hyödyntämisen kautta.

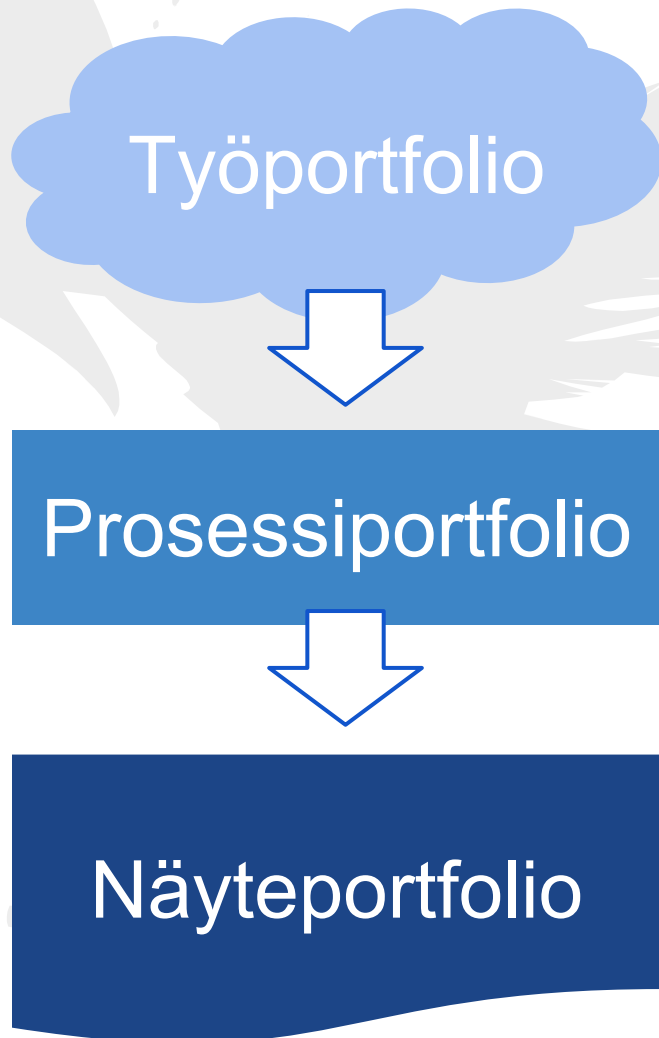
Elämää ei kuitenkaan voi ennustaa!

Omasta osaamisesta kertominen: Portfolio

= **näytekansio**

omien työnäytteiden, taitojen ja
osaamisen esittelyyn

Eri portfoliotyypit

- **työportfolio** sisältää kaikki vuosien varrella kerääntyvät näytteet omasta osaamisesta
- **prosessiportfolio** osoittaa kehittymisen tietyllä osaamisalueella
- **näyteportfolio** sisältää parhaat työnäytteet tiettyyn tarkoitukseen koostettuna (esim. työnhaku)

Ammatillinen portfolio

= näyteportfolio, joka on keskittynyt työhön ja siihen liittyviin tietoihin, taitoihin ja ominaisuuksiin

Väline

- oman osaamisen tunnistamiseen
- urasuunnitteluun
- työnhakuun

Tavoitteena

- oman osaamisen tunnistaminen
- näkyvyys
- verkostoituminen

Portfolio vs. CV

Siinä missä ansioluettelo/CV on **poikkileikkaus** osaamisesta, portfolio kertoo ajassa etenevän, **kerroksellisen tarinan** osaamisen kehittymisestä.

Portfoliossa on punainen lanka

- kuka olen, millainen olen
- mitä olen tehnyt, mitä haluan tehdä tulevaisuudessa
- mitä osaan, miten kehitän osaamistani

Portfolio sisältää todisteita tarinalle

- ansioluettelo
- työnäytteitä
- arvioita työ- ja opiskelusuorituksista
- todistuksia järjestötoiminnasta
- materiaalia harrastustoiminnasta
- suosittelijat

Digitaalinen portfolio

- mahdollistaa monimediaisen sisällön
- helppo muokata ja jakaa
- useita työkaluja ja muotoja: verkkosivut, blogialustat, audiovisuaaliset tuotokset,...
- yliopistolla käytössä ePortfolio: eportfolio.jyu.fi

ePortfolion osat

The diagram consists of three concentric semi-circles on the left side, each corresponding to a row in a table on the right. The outermost semi-circle is red, the middle one is green, and the innermost one is purple. The table has three rows, each with a title on the left and a list of bullet points on the right. The rows are separated by horizontal lines in green, purple, and green respectively. The entire table is enclosed in a red border.

Näyteportfoliot

- Kokemuksen, osaamisen tai persoonan esittelyä
- Työnantajalle, ryhmälle, ohjaajalle, arvioijalle
- Julkaistavissa tai jaettavissa

Osaaminen ja tavoitteet

- Omien oppimis- ja työelämätavoitteiden asettaminen
- Osaamisen hahmottaminen osaamismatriisissa
- Tukee osaamisen kehittämistä ja oppimisen suunnittelua

Työportfolio

- Henkilökohtainen, suljettu
- Oma arkisto: työkokemus, opinnot, kokemukset, pohdinnat, työnäytteet ym. kaikki samassa paikassa

ePortfolion käyttöönotto

eportfolio.jyu.fi

- Kirjaudu sisään yliopiston käyttäjätunnuksilla
- Täytä **profiilitiedot**
- Tuo kokemuksesi ja työnäytteesi **työportfolioon**
- Koosta työportfoliosta **näyteportfolioita** eri tarkoituksiin tarpeen mukaan

Ohjeita ja ideoita: www.eportfoliojyu.blogspot.fi

Tulossa portfoliotyöpajaan?

Ennakkotehtävä

1. Pohdi millaista osaamista sinulle on kertynyt ja mistä se on peräisin. **Tuo kokemuksiasi ja niihin liittyviä taitoja** (tutkinnot, opinnot, työkokemus, harrastukset) **työportfolioon**.
2. Pohdi millaisista töistä olet kiinnostunut. Millaisia työtehtäviä voisit ajatella haluavasi? Mitä osaamista niissä tarvitaan? Mihin osaamisesi soveltuisi? Määrittele **tavoitteet** ePortfolioon.
3. Tarkastele ja pohdi osaamistasi osaamismatriisin avulla. **Mitä osaat? Mitä sinun pitäisi kehittää?**
4. Tuo työportfolioosi myös jokin näyte osaamisestasi (projektityö, kuvia, essee, saamasi palaute tms.)

Portfoliotyöpajassa

Aseta tavoite: mihin tarkoitukseen teet portfoliota?

Onko tarkoituksena

- esitellä ammatillisen osaamisesi kehittymistä TAI
- esitellä osaamistasi tietylle työnantajalle

Työpajassa

- Työportfolion täydentäminen
- Näyteportfolion työstäminen

Näyteportfolioiden esittely toisille

Kiitos!

Kysyttävää? Lähetä sähköpostia tanja.valisalo@jyu.fi.

Näyteportfolioiden esittely

- Opiskelija esittelee oman näyteportfolionsa ja omaa osaamistaan ja työelämätavoitteitaan (5 min.)
- Muu ryhmä antaa palautetta (5 min.)
 - Yleisvaikutelmasta
 - Vahvuuksista – mistä voisitte ottaa opiksi?
 - Kehittämisen kohteista

Kun kaikki portfoliot on esitelty, miettikää vielä yksi tai kaksi konkreettista askelta portfolion jatkotyöstämiseksi.